

τὸς ἀγαθός. β'. ὅτι ἡ ἀγαν ἐπιδαφίλεια εἶναι δύ-
 σκολον νὰ πηγαίῃ πολὺ καιρὸν χωρὶς τὴν ἀντικει-
 μένῃ κακίᾳ τῆς φειδωλίας καὶ ἀρπαγῆς. Διὰ τὴν ὁ-
 ἄσωτος ἀνθρώπος, ἀφ' ἧ κατασωτῶσιν τὰ ἐδικά τε,
 μὴ δωάμενος νὰ παραπῆθῃ ὑπὸ τῆν ἀσωτίαν, εἰς
 τῆν ὁποίαν εἶναι συνηθισμένος, καταφύγει εἰς μέ-
 σα ἀδικά, ἀρπάζωντας ὑπὸ εὐαν ἐκεῖνο, ὅπῃ κατα-
 σωθῆ εἰς ἄλλο. „ Τὰς ἀγαν χορηγίας τὰς διαδέ-
 χονται, λέγει ὁ Κικέρων, αἱ ἀρπαγαί. Διὰ τὴν οἱ
 ἄσωτοι, ἀφ' ἧ δια τὴν ἀσωτίαν τὸς ἀρχίσαν νὰ μέ-
 ναν κενοί, ἀναγκάζονται νὰ ἐπιβάλλαν τὰς χεῖρας
 εἰς τὰ ἀλλότρια. Διὰ τῆτο, λέγει, δεῖν πρέπει μὴ-
 τε νὰ κατακλείῃ τινὰς τὰ ἀγαθά τε εἰς ἑσὸν, ὡ-
 σε νὰ μὴ ἀνοίγῃ εἰς ἄλλας θύραν φιλευθροσύνας
 μῆτε πάλιν νὰ τὰ ἀνοίγῃ εἰς ἑσὸν, ὡσε νὰ τὰ
 ἐκθέτῃ εἰς ὅλους· χρειάζεται καὶ εἰς τῆτο μέτρον, τὸ
 πάντων ἀείσον· τῆτο δὲ ἔσω ἀνάλογον τῆ ἐκάστῃ
 δωάμει. Πρέπει νὰ ἐνθυμῆται πᾶς τις τῆν πα-
 λαιᾶ παραμύθου, ὅτι ἡ ἀσωτία ποθῶντα (πά-
 τον) δεῖν ἔχει (Κικέρ. περὶ Καθικ. Βιβλ. Β'.
 Κεφ. ΙΙ.) (1).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ τῆς Φιλοφροσύνης.

Η Φιλοφροσύνη συνίσταται εἰς ἐκείνας τὰς θερα-
 πεύτικὰς καὶ ἀγρικὰς ἑσῶνας, ὅπῃ δείχνει τις ἐκ καρ-
 δίας αὐτοπροαιρέτως εἰς τὸς ἄλλους· οἱ ὁποῖοι μὲ ὅλων
 ὅπῃ

(1) Sequuntur largitionem rapinae. Cum enim dando ege-
 re ceperint, alienis bonis manus afferre coguntur. . . . 27:

ὅπῃ δὲ σμικρότητα δὲν ἤμπορῶν νὰ ὀνομασθῶν δύ-
ποιῖαι, προξενῶν ὅμως μεγίστω ἠδονῶν εἰς τὰς λαμ-
βαίνοντας, καὶ πολὺν ἔπαινον εἰς ἐκείνας, ὅπῃ ἰξού-
ρην νὰ τὰς μεταχειρισθῶν καὶ τὸ δέον.

Οἱ ἔθροι τῆ πολιτικῆ καὶ τῆ καθήκοντος εἶναι ἀ-
παραίτητοι εἰς εὖαν ὅπῃ ζῆ μεταξύ τῶ ἀνθρώπων,
καὶ μάλιστα εἰς πεπολισμῶας κοινωνίας· καὶ ὅποιος τὰς
ὑπερεῖται δικαίως κατηγορεῖται καὶ μισεῖται ὡς πᾶν-
των ὡς ἀρεοῖκος καὶ ἀπολίτετος. Τὸ πολιτικὸν λοι-
πὸν καὶ ἡ χρησιόθεια, ἣτις συνίσταται εἰς τὸ νὰ προ-
σφερῆ τις ἐκάστῳ τὸ ὀφειλόμῃνον σέβας, νὰ φέρηται
κοσμῶως καὶ ἀσεῖως πρὸς πάντας, νὰ μεταχειρίζηται
πρὸς πάντας τὰς ἔθους τῆ πρέποντος, ὅπῃ ἀπαιτεῖ
ὁ ἐκάστω βαθμὸς, ἢ διορίζει τὸ ἔθος, νὰ ἀποφύγη
καὶ ἔργα καὶ λόγους, ὅπῃ ἤμπορῶν νὰ προξενήσῃν ὄχ-
λησιν, ἢ ναυτίαν, ἢ δυσαρέσκειαν εἰς τὰς ἄλλας, εἶ-
ναι χρέος, καὶ ὄχι ἀρετή· καὶ ὡς τότε ὠμίλησε λεπτο-
μερῶς καὶ εἰς πλάτος ὁ Ἐπίσκοπος Δέλλα Κάζα (1).

Ἀλλὰ καθὼς ὅπῃ τελευτᾷ τὸ χρέος τῆς φιλανθρω-
πίας ἐκεῖθεν ἀρχίζει ἡ δύποιῖα, ἔτιως εὖτα λήγει
τὸ ἀφύκτον χρέος τῆ πρέποντος καὶ τῆς χρησιοθείας,
ἐκεῖ ἀρχεται ἡ φιλοφροσύνη. Εἶναι πολλὰ πράγμα-
τα, τὰ ὅποια ἀμελέμῃνα μὲν, δὲν φέρνῃ ἔλλειψιν
εἰς τῆτο τὸ ἀπόλυτον χρέος, πρᾶττόμῃνα ὅμως κάμνῃν
τὸ μέγιστον καὶ ἠδιστον ἀρτυμα καὶ τὴν ἔυφῶν τῆς πο-
λιτικῆς κοινωνίας.

Τοιαῦτα εἶναι τὸ νὰ προλαμβάνη τις τὰς τῶν ἄλ-
λων ὀπιθυμίας, κάμνωντας εἰς αὐτὰς αὐτοπροαιρέτως,
καὶ

(1) Ἐν τῇ Βιβλίῳ ὅπῃ ὀνομάζεται Galateo. Ὅς τις βέ-
λεται νὰ ἰδῇ ἐν συνοφῃ τῆτα τὰ παραγγέλματα, διέταται νὰ
θεωρήσῃ τὴν Προδῆκην, τὴν ἐπιγραφομένην Regole della Civil-
tà, ἣτις καίται ἐν τῇ τέλει τῆς συνοφῆς Πραγματείας πρὸς Κα-
θηκόντων τῆ Ἀνθρώπων πρὸς χεῖσιν τῶν παιδῶν.

ἢ χωρὶς ἀπαλάττειν τὰς δευτέρας ἐκεῖνας, ὅπερ ἀ-
 παιτεῖ τὸ πολιτικὸν νὰ κάμνη, ὅταν ἤθελον τὲ τὰς
 ζητήσῃ· νὰ ἐκθαμβίξῃ πολλάκις τινὰ κάμνωντάς τω
 ἐκεῖνας τὰς δευτέρας, τὰς ὁποίας ἐκεῖνος μίτε ἤλ-
 πιζε· νὰ ἀπαλλάττῃ ἄλλον πότε τὲτε ἢ πότε ἐκεῖνε
 τὲ κόπῃ, ἀναλαμβάνωντάς τον αὐτός· νὰ φέρηται ἐ-
 θελῶσις εἰς ἐκεῖνο, ὅπερ προβλέπει, ὅτι ἠμπορεῖ
 νὰ εἶναι καθ' ἡδονῶν εἰς τὲς ἄλλας· νὰ τὲς κάμνη
 μετόχῃς καὶ αὐτῆ τῆς οἰκείων τῃ ἡδονῶν· νὰ τὲς σέ-
 βηται ἢ νὰ τὲς τιμᾷ καὶ τὰς θεμισάσεις, ἢ νὰ κά-
 μνη ἢ τὲς λοιπὲς νὰ τὲς τιμᾷ, ἢ νὰ τὲς σέβωνται
 ὁμοίως.

Εἰς τὴν φιλοφροσύνην ἀνάγεται τὴν σήμερον καὶ
 ἡ φιλοξενία. Εἰς τὲς παλαιὰς καιρὸς αὕτη ἦτον εἷς
 χεὶρ τῆς φιλανθρωπίας, καὶ εἶναι ἀκόμη καὶ τὴν σή-
 μερον εἰς μερικὲς τόπῃς, εἰς τὲς ὁποίας δεὺ εἶναι
 κοινὰ ξενοδοχεῖα· ὅπερ ὅμως εἶναι ξενοδοχεῖα καὶ παν-
 δοχεῖα, δεὺ ἔχει χεὶρ κανεῖς νὰ δεχθῆ ξένον εἰς
 τὴν ἰδίαν τῃ οἰκίαν, ἢ νὰ τὸν φιλοξενήσῃ, ἐκτὸς εἰ-
 μὴ εἰς ἕκτακτόν τινὰ θεῖσασιν τὲ νὰ τὸν δεχθῆ
 παρὸς ἄρας, καὶ ὅταν δεὺ ἠμπορῆ νὰ εὖρη κατάλυμα
 ἄλλῃ, τὸ ὁποῖον εἶναι σπανιώτατον. Ἔργον λοιπὸν
 φιλοφροσύνης, τῶν ἔστιν ἀρετῆς εἶναι νὰ προσφέρῃ τι-
 νὰς αὐτοπροαιρέτως τὴν ἰδίαν τῃ οἰκίαν εἰς φίλους ἢ
 γνωρίμῃς τῃ, ἢ νὰ τὲς ὑποδεχθῆ καὶ νὰ τὲς τιμήσῃ
 μὲ ὅλας τὰς θεμιτοῖσας ἢ δευτέρας, ὅπερ ἀνήκειν
 εἰς τὴν φιλοξενίαν.

Καὶ μ' ὅλον ὅπερ αὐτὰ τὰ ἔργα τῆς φιλοφροσύνης
 δεὺ φθάνειν εἰς τὴν ἀξίαν τῆς δ' ὁποίας, δεὺ εἶναι
 ὅμως ποτὶ μακρὰν ταύτης· συμβαίνει μάλιστα πολ-
 λάκις νὰ ὑποχρεώνονται οἱ ἄνθρωποι θεμιστότερον,
 καὶ νὰ γνωρίζων μεγαλητέραν χάριν διὰ εἷς ἀπλῶν
 ἔργον φιλοφροσύνης καὶ δ' ἀρετῆς, ἢ διὰ μίαν δ' ὁ-
 ποιίαν (1).

Κ Ε

(1) Καὶ αὐτὰ αἱ ἀρεταί, αἰσῶς δεὺ μετόχῃς φιλοφροσύνης

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ τῆς Φρονήσεως.

Εγιναν πολλάι συζητήσεις, αὐτὴ ἡ φρόνησις πρέπει νὰ θεωρῆται εἰς τὸν ἀριθμὸν τῆς ἀρετῆς, ἢ ὄχι. Ἀπὸ τῆς ἀνάλυσιν τῆς ἀρετῆς, ὅπως ἐκάμαμεν εἰς τὸ πρῶτον Κεφάλαιον, φαίνεται τῶντι ὅτι ἡ φρόνησις, μετὰ τὸ νὰ ἀνήκει θεωρητικώτερον εἰς τὴν διάνοιαν, ὡσαύτως εἰς τὴν καρδίαν, πρέπει νὰ θεωρηθῆται θεωρητικώτερον ὡς διδασκαλία καὶ κανονιστικὴ τῆς ἀρετῆς, ὡσαύτως ὡς ἀρετή. Μ' ὅλον τῆτο ἔνταῦθα ἀπεταμιώσαμεν νὰ ὁμιλήσωμεν περὶ αὐτῆς· ἐπειδὴ καὶ ἀρίστως ἐξαιρεθῆται ἀπὸ τὸν ἀριθμὸν τῆς ἀρετῆς, δεῦν λείπει μ' ὅλον τῆτο νὰ εἶναι τὸ ἐσιωδέστερον κοροτέρημα, καὶ ἡ ἀκρα τελειότης τῆς ἐναρέτης ἀνθρώπου. Ἡ φρόνησις εἶναι, λέγει ὁ Βίαιος, εἰς τὰς ἀρετάς, ἐκεῖνο ὅπως εἶναι ὁ ὀφθαλμὸς εἰς τὰς πόδας, καὶ εἰς τὰς χεῖρας· καὶ ἐσημειώσαμεν ἀνωτέρω (Κεφ. Β'.) καὶ ἡμεῖς, ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ ἀποποιία, ὅποταν δεῦν ὀδηγῆται ἀπὸ τῆς φρόνησιν, αὐτὴ νὰ εἶναι ὠφέλιμος ἢ μπορεῖ νὰ γῆναι βλαπτικώτατη· πολλάκις μάλιστα καὶ αὐτὴ ἡ ἰδία ἀρετὴ, ὅταν εἶναι ἀνεφρονήσεως γίνεται κακία. Ἡ ἀνδρεία ἀνεφρονήσεως γίνεται θρασύτης· ἡ ἐλευθεριότης, ἀσωτία· ἡ δολιχία πρὸς τὰς πονηράς, γίνεται ἀδικία πρὸς τὰς ἀγαθὰς· καὶ ὅτι τῆς λοιπῶν ὁμοίως.

Ἡ φρόνησις λοιπὸν, ἀρχίζοντας ἀπὸ τῆς ὀνομασίας

καὶ ἀφαιρέσεως, ἐκπίπτει, λέγει ὁ Γιάσιων, πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῆς ἀξίαν. Εἶναι ὡς αὐτὴν τὰς ἀξέστας πολυτίμης πέτρας, τῆς ὁποίας δεῦν γνωρίζεται ἡ ἀξία (τιμὴ), ἀρίστως δεῦν ἀγάλλει τὴν ἀνώμαλον φλέβα, ὅπως τὰς καλύπτει.

σίαν τῆς, εἶναι σχεδὸν ταύτῃ μὲ τὴν πρόνοιαν· καὶ μία ἔλλογος πρόνοια εἶναι κυρίως καὶ καθ' αὐτὸ ἐκεῖνο, ὅπου συγκροτεῖ παραγκυμῶς τὴν ἐσίαν τῶν φρονίμων ἀνθρώπων. Δια τὴν ἄνθρωπος ἐπινοοῦσεν, εἴτ' ἐν προέβλεπεν ὅλα ἐκεῖνα ὅπῃ ἐμελλον νὰ ἀκολουθήσεν, καὶ ἐκαστοῦ πάντοτε τὰς πράξεις κατὰ ταύτῃ τὴν πρόνοιαν, ἢ θελεν εἶναι τὸ φρονιμώτατον τῶν ὄντων.

Ἡ διαφορὰ ὅμως προκύπτει μέρος μὲν ἀπὸ τὰς ποικίλας πράξεις τῶν ἀνθρώπων, μέρος δὲ ἀπὸ τὰς ἐνεργείας τῶν ἄλλων ὄντων τῆς φύσεως. Ὅθεν δεῖ νὰ ἔχη τινὰς ἐντελῆ φρόνησιν ἕταρπε νὰ ἔχη τὴν δύναμιν νὰ προβλέπῃ ἐπ' ἀκριβὲς ὅλας τὰς ἐνεργείας πόσον τῶν ἀνθρώπων, ὅσον καὶ τῶν λοιπῶν ὄντων, ἐπὶ ἡμπορῆν νὰ ἔχεν ἐπίρροιαν ἐπάνω εἰς ἡμᾶς. Ἀλλὰ μία ἀκριβὴς πρόγνωσις εἶναι ἀδύνατος εἰς τὸν ἄνθρωπον· ἐπειδὴ προὔποθέτει ἀναγκαίως τὴν ἀκριβῆ γνῶσιν ὅλων τῶν νόμων, καθ' ἃς διακινεῖται τὰ φυσικὰ ὄντα, ὅλων τῶν περιστάσεων, εἰς τὰς ὁποίας ἡμπορῆν ἀμοιβαθὸν νὰ εὔρεθῃν, δεῖ νὰ προέλθῃ τὸ δεῖνα ἢ τὸ δεῖνα φαινόμενον, καὶ ὅλων τῶν ἀλληλοεπιδράσεων ἀποφάσεων τῶν ἀνθρώπων· τὸ ὁποῖον ἀπεταμιόθῃ εἰς μόνον τὸν ὑπέρτατον Δημιουργὸν τῆς φύσεως.

Μ' ὅλον ὅμως ὅπῃ μία πλήρης καὶ βεβαία πρόγνωσις εἶναι ἀδύνατος, ἡμπορῆν μ' ὅλον τῆτο νὰ προχωρήσωμεν μὲ μίαν πιθανὴν εἰκασίαν.

Καὶ πρῶτον πολλοὶ νόμοι τῆς φύσεως εἶναι ἤδη ἐγνωσμένοι, καὶ πολλοὶ δεῖ τῆς παρατηρήσεως καὶ τῆς συνεχῆς πείρας ἀνακαλύπτονται καθ' ἡμέραν. Κοιπὸν ἐπειδὴ τὰ φυσικὰ ὄντα ὑπόκεινται εἰς ἀνάγκης εἰς αὐτὰς τὰς νόμους, πάντοτε ὁπόταν εἶναι τῆς ἡμετέρας δυνάμεως νὰ τὰ βάλωμεν εἰς τὰς ἐπιτηδεῖας περιστάσεις δεῖ νὰ παραγῶν τὸ δεῖνα, ἢ τὸ δεῖνα φαινόμενον, θέλει εἴμεθα πάντοτε βέβαιοι περὶ τῆς ἀποβάσεως· καὶ ὁπόταν δὲν εἶναι εἰς τὴν δυνάμιν μας

να τὰ βάλωμεν εἰς τοιαύτας περὶ αἰτίας, ἢ μπορέ-
 μη πολλὰκις καὶ ἀπὸ τῆς ἀδελφότητος τῆς περὶ αἰ-
 σέων, εἰς τὰς ὁποίας ἤδη εὐρίσκονται, να συμπερά-
 νωμεν ἐκεῖνο, ὅπῃ ἔχει ἤδη να συμβῆ, καὶ ἀπὸ τῆς
 ἀδελφότητος τῆς περὶ αἰσέων, εἰς τὰς ὁποίας, δοθέν-
 των τινῶν, συνηθίζεν πολλὰκις να βάλωται πα-
 ρ' αὐτῆς, να συναξώμεν πιθανῶς ἐκεῖνο, ὅπῃ ἔχει
 να συμβῆ εἰς τὸ μέλλον.

Ἐκεῖνο ὅπῃ δὲν ἢ μπορέμεν να διαφείσωμεν καὶ τὸ
 δοκῆν, καὶ τὸ ἀποῖον, μετὰ τὸ να εἶναι εὐμετάβολον,
 δεῖ ἢ μπορέμεν τόσο καλὰ να τὸ προῖδωμεν, εἶναι
 αἱ θελήσεις τῆς ἀνθρώπων. Μ' ὅλον τῆτο ἔχεν καὶ
 αὐταὶ κάποιες νόμους, καθ' ἕνα συνηθίζεν να διδύ-
 νονται.

Ἔνας σταθερὸς νόμος εἶναι, ὅτι ὅλοι οἱ ἀνθρώποι
 χωρὶς ἐξαιρέσεων ζητῶν τὸ εὖ εἶναι, τῆτο ἔστι τῆς εὐ-
 δαιμονίας των. Λοιπὸν ἡμεῖς ἀπεδείξαμεν ἐν τοῖς ἔμ-
 ποδοῦν, ὅτι βᾶσις τῆς ἀνθρωπίνης εὐδαιμονίας εἶ-
 ναι ἢ τῆς ψυχῆς ἡσυχία, καὶ συμπλήρωσις ἢ εὐχα-
 εἰσῆσις, καὶ ὅτι αὐταὶ χωρὶς τιμῆς καὶ ἀρετῆς δεῖ
 προσκτῶνται. Ἀλλὰ μίαν τοιαύτην ἀλήθειαν μήτε ὅ-
 λοι τῆς γνώσεως καθὼς πρέπει, μήτε ὅλοι ἐκεῖνοι
 ὅπῃ τῆς γνώσεως, εἶναι πάντοτε σταθεροὶ εἰς τὸ να
 τῆς βάλωμεν εἰς πράξιν. Ἡ φαντασία, αἱ προλήψεις,
 καὶ τὰ πάθη κάμνεν ἄλλες μὲν να θεωρῶν ὡς πρω-
 τεῦον στοιχεῖον τῆς εὐδαιμονίας των τὰ πλάτη, ἄλλες
 δὲ, τὰς ἀρχὰς (ἐξουσίας), ἄλλες τῆς δόξης, ἄλ-
 λες τῆς πολυμαθείας, ἄλλες τῆς ἀργίας, καὶ ἄλλες
 τῆς ἡδονῆς. Κάθε εἷς λοιπὸν διδύκει τὰς πρά-
 ξεις τὰς πρὸς ἐκεῖνο προσηγμένως τὸ ὑποκείμενον, εἰς
 τὸ ὁποῖον ἐλπίζει να εὖρη τῆς ἀκρῆς εὐδαιμονίας
 τῆς. Γνωσθέντος λοιπὸν τῆς ὑποκειμένης, εἰς τὸ ὁποῖον
 εἶναι ἀνθρώπος ἀποτείνει προσηγμένως τὰς σκοπούς
 τῆς, δεῖ θέλει εἶναι δύσκολον να τὸν βάλωμεν εἰς
 περὶ αἰτίας, εἰς τὰς ὁποίας να δυνηθῶμεν παρὰ τὸ
 μάλλον καὶ ἥττον να διδύκωμεν πρὸς τὸ δοκῆν τῆς
 θε-

θέλησίν τε, ἢ ἐγνωσμένων τῆς περιστάσεων, εἰς τὰς ἐποίας ἤδη εὐρίσκεται, νὰ προὐδῶμεν ποῖαι πρέπει νὰ εἶναι αἱ πράξεις τε.

Ἐκ τῶν τῆς ἀρχῶν καταβαίνον παρ' αὐτῆς οἱ κανόνες τῆς φρονήσεως. Πρὸ τῆς ἐπιχειρηδῶμεν λοιπὸν εἰσὶν οὐδέποτε πράγμα εἶναι ἀναγκαῖον, α'. νὰ ἐξετάζωμεν ἐπιμελῶς ποῖα φυσικὰ ὄντα ἠμπορῶν νὰ ἔχον εἰς αὐτὸ ἐπίρροισαν· ποῖαι εἶναι αἱ ιδιότητες τῶν τῆς ἔντων· εἰς ποῖας περιστάσεις πρέπει πιθανῶς νὰ εὐρεθῶν, ἢ ἠμπορῶμεν ἡρεῖς νὰ τὰ βάλωμεν, ἢ νὰ συωργήσωμεν, ἢ τὸ ἐπιχίσειον νὰ μὴ ἐναντιωθῶν εἰς τὴν ἐκβασιν τῆς ἐγχειρήματός μας. β'. ποῖος ἀνθρώπος πρέπει νὰ μεταχειριδῶμεν· εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἔργων· ποῖοι ἠμπορῶν νὰ ἔχον κάποιον συμφέρον εἰς τὸ νὰ συωργήσωμεν, ἢ νὰ ἐναντιωθῶν· ποῖος εἶναι ὁ χαρακτήρ, ποῖον τὸ κυριεῦον πάθος, ποῖα ἢ φυσικὴ, ἢ ἠθικὴ δύναμις τῶν, ἢ νὰ μεταχειριδῶμεν, ἢ νὰ ἐπιχύσωμεν τὴν συωργήσαντα, ἢ νὰ ἐμποδίσωμεν, ἢ νὰ καταστήσωμεν ἀνωφελεῖς τὴν σκοπὸν τῆς ἐναντίων.

Πρὸ πάντων ὁμοῦ εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ἐξετάζωμεν προσεκτικῶς τὴν φύσιν αὐτῆς τῆς ἐγχειρήματος. Νομίζω ὅτι εἶναι ἀνωφελές νὰ εἰδοποιήσω ὅτι, ἀνίσως τὸ ἐγχείρημα εἶναι ἀτιμιον, δεῖν πρέπει νὰ ἀχολήσωμεν εἰς αὐτὸ μὴτε τὸν σοχασμὸν μας, πολλῶ μᾶλλον τὰς πράξεις μας. Ἀλλ' ἐκτὸς τῆς τιμῆς πρέπει νὰ θεωρῶμεν, ἢ τὸ ἐκ τῆς ὀφελος· ἢ τὸ ἠθελον εἶναι μεγίστη ἀφροσύνη νὰ κοπιάζωμεν εἰς οὐα ἔργον ἢ ἀνωφελές, ἢ ἐπιζήμιον. Τὸ δὲ ὀφελος πρέπει νὰ τὸ ζυγασαθμίζωμεν μὲ ἀκριβῆ ἐξέτασιν τῆς ἐπικερδῶν ἀποτελεσμάτων, ὅπῃ ἠμπορῶμεν νὰ ἐλπίσωμεν· νὰ τὸ ἀβιάλωμεν μὲ τὰ ἐναντία ἀποτελέσματα, ὅπῃ ἠμπορῶν νὰ προέλθων ἐκ τῆς, ἢ μὲ τὰ ἐξοδα ἢ τὸν καιρὸν, μὲ τὰς δυσκολίας καὶ μὲ τὰς ἐπιχλήσεις, ὅπῃ πρέπει νὰ ἀπαντήσωμεν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἔργων.

Ὅλαι αὐταὶ αἱ ἐξετάσεις ἀπαιτῶσιν, ὡς δῆλον τοῖς πᾶσι, καιρὸν, σκέψεις, καὶ νῦν ἡσυχον. Ὅθεν ἔπεται, ἅ. ὅτι κάθε ἀπόφασις γινομένη ἐπαύω εἰς τὸν βρασμὸν τινὸς πάθους, εἶναι πάντοτε ἀνόητος. Ἄ. ὅτι ἀνόητος εἶναι ἐν γένει κάθε ἀπόφασις γινομένη μὲ πολλὴν βίαν.

Ἀλλὰ μίτε πρέπει πάλιν νὰ μεταχειριζώμεθα βραδύτητα ὑπερβολικῶς εἰς τὰ ἔργα μας· διὰ τὶ καὶ αὐτὴ πολλάκις βλάπτει ὀπίσθις καθὼς ἢ ὑπερβολικὴ βία. Πρέπει μόνον νὰ κρατῶμεν τὸν κανόνα, νὴ μὴ ὀπιχειριζώμεθα κανένα πρᾶγμα, πρὸ τῆς νὰ δῶμεν καθαρά τὸ ἐκ τῆς κέρδος, ἢ τῆς ζημίας.

Ὁ δὲ καιρὸς, ὅπῃ ἀπαιτεῖται εἰς τῆτο, ἢμπορὶ νὰ εἶναι περισσώτερος ἢ ὀλιγώτερος καὶ τῆς ἀξιολογότητος, καὶ τῆς φύσιν τῆς ἐγχειρήματος, καὶ κατὰ τῆς ὀπιδεξιότητος, καὶ τῆς τῆς νοὸς ἐτοιμότητος τῆς θεωρῶντος τῆτο. Εἰς ἑνᾶν, ὅπῃ ἔχει μίαν ὀτυχηὴ ἔξιν τῆς βλέπειν ἐτοίμως τὰ πρᾶγματα ἀπὸ ὀλας τὰς δυνατάς ὀφεις, τῆς ἀνακαλύπτειν ὀκόλως ὀλλῶ τῆς ἄλυσαν τῆς ἀναφορῶντες, τοῦ προβλέπειν ἐτοίμως ἄλας τὰς ἐκ τούτων ὀποβάσεις, εἶναι ἰκανὴ μία ὀρα ἢ μία στιγμή, ἐν ὀ εἰς ἄλλον μὸλις ἄρκῶν ἡμέραι καὶ ἔβδομάδες.

Ἐκεῖνο ὅπῃ χρησιμῶς πολλαὶ εἰς τὸ νὰ ὀπιπαχύνη, καὶ νὰ κάμνη ἀσφαλεσέρων τὴν ἐξέτασιν ταύτην, εἶναι νὰ σημειόνωμεν καθ' ἔξῆς τῆς σοχασμῆς, ὅπῃ ἢ σκέψις μᾶς ὑπεβάλλει. Ἐν ὀ ἢ ψυχή ἀχολεῖται εἰς τὸ νὰ βελδύηται θεῖτινος ἀξιολογῆς ὑποθέσεως, ὀπιπίπτει διὰ μιᾶς ἀλλεπάλληλοι μυεῖαι ἰδέαι· παραχθεῖσα κατ' ἀρχὰς ἀπὸ τῶν ἀειθμόντες, μῆει συγκεχυμένη, καὶ δεῖν ἰξδύρει πῆ νὰ γραφῆ. Ἀφ' ἔ ἀρχίση νὰ τὰς θεωρῆ ἀνά μέρος, φοβερὴ μῆπως τῆς φύγεν, πηδᾶ συγκεχυμῶως ἀπὸ μίαν εἰς ἄλληλῶν, καὶ ἐπανέρχεται ἀσκέπτως ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τῆς ἄλλῶν· τῆτο ἀντὶ νὰ ἔλαλῶκαῖν τὸ πρᾶγμα, αὐξάνει περισσώτερον τῆς σύγχυσιν· ἀπαυδῆσασα τέλος πάντων

των ἄπο μίαν τοιαύτην πολιορκίαν, ἢ δαμάχην, ἢ ἄπορρίπτει κάθε σοχασμὸν καὶ πίπτει εἰς ἀφροσύνην, ἢ ἀδασύρεται ἀμοιβαδὸν ἄπο σοχασμῶν συγκεχυμένως ἀλλήλων δεδεχομένως, καὶ δαμαχομένως ἀλλήλοις, ἢ σαλεύει εἰς τὴν ἀμηχανίαν, ἢ ἐναγκαλίζεται μὲ ἀπελπισίαν τὸν πρῶτον, ὅπως ἤθελε παρρησιασθῆ, καὶ κριμνίζεται εἰς τὴν ἀφροσύνην. Ἐξ ἐναντίας, αὐαὶ ἰδέαι γραφῶσιν ἐφεξῆς καθὼς παρρησιάζονται, ἐλαφρόνεται ἄπο τινὰ ἢ ψυχῆ, καὶ τότε ἢμπορεῖ καθ' ἡσυχίαν νὰ τὰς δευτάζῃ χωρὶς φόβον μήπως τῆς φύγῃ· καὶ ἀφ' ἑ δευταχθεῖν, ἢμπορεῖ, καὶ ταχύτερον καὶ ἀσφαλέστερον νὰ βελοῦθῃ, καὶ νὰ ἀποφασίσῃ.

Εἶναι ὅμως πολλὰ δύσκολον εἶναι μόνος νὰ ἔχῃ πάντοτε ὅλας τὰς γνώσεις, ὅπως εἰς εἷνα μόνον πάντοτε ἢμπορεῖν νὰ ὑποβάλλῃ ὅλα αἶ ἀναγκαῖαι ἰδέαι καὶ ἀναφοραί. Ὁ ὄντων εἷνας φρόνιμος δεῖν πρέπει νὰ ἐμπιστεύεται καὶ νὰ θαρρῆ εἰς ἑαυτὸν μόνον, μάλιστα εἰς ὑποθέσεις μεγάλας καὶ ἀξιολόγους· καὶ τοσοῦτον μᾶλλον, καθ' ὅσον τὰ πάθη καὶ ἡ φαντασία ἢμπορεῖν εὐκόλα, καὶ συχνάκις νὰ τὸν ἀπατήσῃ ἢ πρὸ τὰ μέσα τῆς ἐκτελέσεως, ἢ πρὸ τὸ ἐγχείρημα, καὶ τὴν ἐκ τῆτου ὠφέλειαν. Πρέπει λοιπὸν πρὸ τῆς ἀποφάσεως νὰ βελεύηται μὲ ἄλλους· καὶ ἀνίσως ἔχῃ γεγραμμένα πρότερον τὰς ἰδίας αὐτῶ σκέψεις, τοῦτο θέλει τὸν κάμῃ νὰ ἐλπίσῃ τὴν παρ' ἐκείνων συμβεβλητὰ ταχύτεραν, φρονιματέραν, καὶ βασιματέραν.

Οἱ συμβεβλητοὶ ὅμως πρέπει νὰ εἶναι ἐν πρῶτοις ἀνδρωποὶ εἰδήμονες, δεῖν νὰ ἢμπορεῖν νὰ κάμῃ κείσιν ἀκρεβῆ, ἀνδρωποὶ τίμιοι καὶ εἰλικρινεῖς, δεῖν νὰ θέλῃν νὰ τὴν κάμῃ, ἀνδρωποὶ ἀπαθεῖς καὶ ἀφιλοκερδεῖς, δεῖν νὰ μὴ δίδῃν ὑποψίαν τῆς ἀκρεβείας καὶ εἰλικρινείας τῶν συμβεβλητῶν.

Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ψυχὴ τῶν ὑποθέσεων εἶναι τὸ μυστικόν, δεῖν τῶτο οἱ ἀνδρωποὶ, τὰς ὁποῖας μέλει νὰ συμβελοῦθῃ, πρέπει πρὸς τοῖς εἰρημνοῖς, νὰ εἶναι

προσέτι πισοί, καὶ σκεπτικοί, καὶ ὅσον εἶναι δυνατὸν ὀλιγαριθμοί. Ὡς τὸ μουσικὸν κοινωθεὶ εἰς πολλὰς, εἶναι δύσκολον νὰ εἶναι μουσικόν· καὶ πῶς νὰ ἀπατώμεν ὥστε νὰ φυλάξεν ἄλλοι μουσικὸν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖόν δεῦν ἤμπορέσαμεν ἡμεῖς οἱ ἴδιοι νὰ φυλάξωμεν; λέγει ὁ Ροχφοκώλτ (1).

Γενουμένης με ὅλας τὰς εἰρημύσας φυλάξεις τῆς συμβολῆς, δεῦν μῦει ἄλλο, εἰμὴ νὰ τὴν βάλῃ εἰς πρᾶξιν· καὶ εἰς τὸτο πρέπει νὰ χωρῇ με ζέσιν καὶ σαθερότητα (2)· με ζέσιν ὅμως ἀνάλογον τῇ ποιότητι τῆ ἐγχειρήματος. Ὡς τὶ πολλὰ ἐγχειρήματα δεῦν ἤμπορῶν νὰ ἀχθῶσιν εἰς καλὸν τέλος, εἰμὴ με τὴν ὑπομονὴν καὶ βραδύτητα· καὶ με σαθερότητα ἀνάλογον ταῖς περιστάσεσιν· ἐπειδὴ ὅποταν ἐπισυμβαίνεν δυσκολία ἀκαταμάχητοι, ἢ ὅποταν ἀλλάζεν αἱ περιστάσεις, ἢ θελον εἶναι θρασυτής, ἢ ἀνοησία, ἢ ἄλογον πείσμα νὰ ἐπιμύωμεν εἰς τὸν σκοπόν μας (3).

Ταῦτα μὲν πρὸ τῶν πολυπλόκων καὶ μεγάλων πράξεων· τὰ τῆς φρονήσεως ὅμως φῶτα, δεῦν πρέπει νὰ
μας

(1) Ὁ Ἰσοκράτης μάλιστα θέλει νὰ μὴ ἐμπισδῶμεθα τὰ μουσικά μας, πρὸς εἰς ἐκείνους μόνον, εἰς τὰς ὁποίας συμφέρει νὰ τὰ σιωπήσιν ὅπως καδῶς εἰς ἡμᾶς· παράγμα, τὸ ὁποῖον ἐπίστε μὲν ἴσως, πάντοτε ὅμως δεῦν εἶναι δυνατὸν νὰ κατορθωθῇ.

(2) Βελδύς μὲν βραδέως, ἔλεγε καὶ Ἰσοκράτης, ἐπιτέλει δε ταχέως τὰ δύζοντα.

(3) Πρέπει ὅμως νὰ φυλαττώμεθα ὑπὸ ἐκεῖνο, ὅπε συχνάκις συμβαίνει εἰς πολλὰς, οἱ ὁποῖοι ἐπιθυμῶν εἰς τὰς πράξεις τῶν ἐμπόδων, ὥστε νὰ ἔχεν πρῶτον τῆς ἀργίας τῶν, ἢ ἀρχῶν νὰ νομίζεν τὰ ἐμπόδια ἰχυρότερα καὶ μεγαλύτερα ὑπὸ ὅ,τι εἶναι. Ὁποῖος ἐμβαίνει εἰς τὸν πλῆν (παξίδι) τῆ βίβ, ἀγαπᾷ, λέγει ὁ Γιάκων, καλλίτερα νὰ προχωρῇ εἰς τὸν δρόμον τῆ με τὴν ὠθησιν τῆ ἀνέμου, παρά με τὰ κωπία· καὶ εἰς ἄλλο μέρος. Ἐπειδὴ λέγει, τὰ ἀγαθὰ, ὅπε ἐπιθυμῶμεν· ἐπειδὴ, ἀντὶ νὰ κοπιᾶζωμεν ὥστε νὰ τὰ ἀποκτήσωμεν, χάσομεν τὸν καιρὸν εἰς τὸ νὰ παραποτάμεθα δι' ὅ,τι δεῦν τὰ ἔχομεν.

μας ὀδηγῶν εἰς αὐτὰς μόνας, ἀλλὰ πρέπει νὰ μᾶς συνοδοῦεν εἰς κάθε πράξιν τοῦ βίου. Ἡ φρόνησις πρέπει νὰ ποροεδρεύῃ εἰς τὴν διαίτησιν τῆς φαντασίας, καὶ τῶν παθῶν μας, πρέπει νὰ ἐφεδρεύῃ εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν φίλων μας, εἰς τὴν ἀσκήσιν τῆς ἀρετῆς, εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν χρεῶν, εἰς τὴν διοίκησιν τῶν ὑποθέσεων, εἰς ὅλλω σὺν λόγῳ καὶ τῆ βίᾳ οἰκονομίαν.

Διὰ νὰ ἀποκτήσωμεν ὅμως αὐτὰ τὰ φῶτα, χρειάζεται πολλὴ σπουδὴ καὶ προσοχὴ μεγάλη. Εἴμεθα ὑποκείμενοι εἰς τὴν ἐνέργειαν ἀπείρων ἀντικειμένων φυσικῶν, ὅπῃ μᾶς περικυκλόνεν, καὶ πρέπει νὰ ἐξετάζωμεν ὀπιμελῶς τὰς ιδιότητες τελευτήσων ἐκείνων, ὅπῃ μᾶς ἐγγύζεν περαιοτέρον, ἵνα καὶ ἀποφύγωμεν τὴν βλάβην, ὅπῃ ἤμπορῶν μὲ τὴν αὐτῆς ἐπίρροισιν νὰ μᾶς προξενήσεν, καὶ νὰ θηρώμεθα τὴν ἐκ τῶν ὠφελειῶν. Ζῶμεν ἐν μέσῳ ἀπείρων ἀνθρώπων χαφύρου χαρακτῆρος, χαφύρων κλίσεων, χαφύρων γνωμῶν· αὐτὰ ὅλα πρέπει νὰ τὰ ἀνεροδύωμεν μὴ προσοχῆς, ἵνα νὰ προλαμβάνωμεν τὰ κακὰ, ὅπῃ ἤμπορῶν ἐκ τῶν νὰ μᾶς προέλθω, καὶ νὰ ὠφελώμεθα ἀπὸ τὰ ἀγαθὰ, ὅπῃ ἤμπορῶμεν ἐντεῦθεν νὰ ἐλπίσωμεν (1).

Τὸ δυσκολώτερον μυθήριον εἶναι νὰ εἰχωρήσῃ τις εἰς τὴν τῆ ἀνθρώπου καρδίαν· ἵνα τὴ πονηρία ἰξούρει νὰ μεταμορφωθῇ, καὶ νὰ ὑποκειθῇ καὶ μυσὶς ἕσπης, καὶ εἶναι ἄκολώτερον, ἔλεγμα ὁ Ρόχεφκάλτ, νὰ γνωρίσῃ τινὰς τὰς ἀνθρώπους ἐν γῆει, ὡς εἶναι μόνον ἀνθρώπον ἐν μέρει. Μ' ὅλον τὸ φράνιμος, καὶ

(1) Ὁ Μενάνδρις λέγει, ὅτι αὐτὶ τῆ Γνώσι σαυτὸν, ἦτον καλλίτερον, ἀν' ἔλεγμα ὁ Σοφός, Γνώσι ἑτέρος. καὶ τῶντι ἐγὼ συγκείναντας τὰς δύο ταύτας γνώμας, δευ ἤμπορῶν νὰ εἶπω ποία εἶναι ὠφελιμωτέρα.

ἢ προσεκτικὸς ἀνθρώπος καὶ ἐν μέσῳ τέτων τῶν ἁφῶν μεταμορφώσεών τις ἢμπορεῖ τέλος πάντων μετὸν καιρὸν νὰ τὸς ἀνακαλύψῃ. Μία δοκῆσα ἢ ὑποκεινομένη ἀλήθεια ἢ τιμιότης δὲν ἢμπορεῖ καθ' ἑαυτὴν νὰ μείνῃ ἐπὶ πολὺ σταθερά· ἀνακαλύπτεται τέλος πάντων ἢ ἀντίφασσις, ἢ ἀρκεῖ πολλάκις μία μικρὰ πράξις, μία λέξις, εἷς αἶμα, ἢ εἷς κίνημα νὰ διαρρήξῃ τὸ κάλυμμα, ἢ νὰ ἀνακαλύψῃ τὴν ἐσωτερικὴν κακίαν.

Ἐν ὅσῳ ὅμως δὲν μᾶς εἶναι ἀρκετὰ γνωστὸς ὁ χαρακτήρ· εἷς ἀνθρώπος, ἔσω κανὼν ἄδικος νὰ βαδίζωμεν μετὰ πολλὴν προσοχίαν εἰς τὸ νὰ δίδωμεν πίσιν. Οἱ τίμιοι ἀνθρώποι κείνῃσιν εἷς οἰκείων ταλλότεια, καὶ ἠδυνῶνται τρόπον τινὰ νὰ νομίζωσιν ὅλες τὸς ἀνθρώπους τιμίους. Ἀλλὰ μία ἐπιζήμιος πείρα τὸς κάμνει μετὸν καιρὸν νὰ ἰδῶν, ὅτι ἡ τιμὴ δὲν εἶναι τὸσον ἀδική εἰς τὸς ἀνθρώπους, καθὼς εἷς ἀρχῆς ὑπελάμβανον. Ὁ φρόνιμος λοιπὸν πρὸς τὰ νὰ κατανοήσῃ νὰ μάθῃ αὐτὴν τὴν ὀλεθρίαν ἀλήθειαν μετὰ ζημίαν τε, πρέπει νὰ κανονίζηται ὑπὸ τὰς πείρας τῶν ἄλλων, καὶ διὰ τῆτο νὰ βαδίζῃ μετὰ μεγίστην προσοχίαν, ἢ προσφύλαξιν.

Τῆτο πρέπει νὰ τὸ κάμνῃ πρὸς πάντων ὅταν ὁ λόγος εἶναι πρὸς κέρδος. Ὁ χρυσὸς ἀπατᾷ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἐκκολώτατα δυσιάζει καθ' ἑαυτὸς τὸ χεῖρότερον εἰς τὰ χήματα. Αἱ ἀδικίαι, αἱ δολιότητες, αἱ προδοσίαι δὲν προέρχονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἄλλοθεν, ὅτι μὴ ὑπὸ τὴν ἐρασιχηματίαν. Ὅσακις λοιπὸν βλέπωμεν, ὅτι ἔχει τις κέρδος εἰς τὸ νὰ μᾶς ἀπατήσῃ, πρέπει νὰ διπλασιάζωμεν τὴν προσοχίαν.

Καὶ ἐπειδὴ τὸ κέρδος εἶναι ἡ πρῶτος πηγή ἢ τῶν διχονοιῶν, καὶ εἰδῶν, διὰ τῆτο ὅστις θέλει νὰ τὰς παραλαβῆ, ἢ νὰ ζῆ πάντοτε ἐν σταθερᾷ ἡσυχίᾳ εἰς κἀθε συσθένειαν, ὅπως ἔχει χώραν τὸ κέρδος, πρέπει νὰ βαδίζῃ μετὰ μεγάλῃ σαφείᾳ καὶ ἀκρίβειαν, ἢ νὰ μὴ εμπισθῆται εἰς μόνους τὸς λόγους,

γες, οἱ ὅποιοι δὺκόλως μεταβάλλονται καὶ ἀδραβαί-
νούνται, ἀλλὰ νὰ φροντίζῃ ἑξὼ νὰ γίνωνται αἱ σιω-
πῆ καὶ ἔγγραφοι.

Ὁ φρόνιμος ὀφείλει νὰ εἶναι ἐπιμελής, καὶ πεφυ-
λαγμένος καθὼς εἰς τὸ πράττειν, ἔτω, καὶ πολὺ
περισσότερον, εἰς τὸ λέγειν. „βέλτιόν ἔστιν ὀλιθαί-
νειν τοῖς ποσίν, ἢ τῇ γλώττῃ, ἔλεγε ὁ Ζωών·
ἑξὼ τὶ εὖας λόγος ἀνόητος γίνεται πολλακίς αἰτία ὀ-
λεθειῶν ἀποτελεσμάτων. Δοιπὸν παρὰ τῆ ὀμιλήσῃ τις
πρέπει νὰ ἐμβάπτῃ, καθὼς εἶπον εὖας Σοφός, τὴν
γλώτταν τῷ νῷ, τῷτ' ἔστι νὰ σκέπτηται νενεχῶς τὶ,
καὶ παρὸς ποῖον ἔχει νὰ ὀμιλήσῃ.

Εἶναι ὅμως δύσκολον νὰ κάμῃν ταύτῃ τὴν σκέ-
ψιν ἐκεῖνοι, ὅπῃ ἀγαπῶν νὰ ὀμιλῶν πολλά. Διὰ τὴ
ἡμῶν τῆ ὀμιλεῖν εἶναι, λέγει ὁ Σένεκα, εὖας εἶ-
δος μέθης, ἡ ὁποία μᾶς κάμνει πολλακίς νὰ λέγω-
μεν ἐκεῖνα, ὅπῃ δὲν πρέπει. Διὰ τῆτο ὁ φρόνιμος
πρέπει νὰ φυλάττηται πάντοτε ἀπὸ τὸ ἐλάττωμα τῆς
πολυλογίας. „Δαλήσας μὲν, πολλακίς, σιωπήσας
„δ' ἑδέποτε μεταμεμέλημαι, εἶπον ὁ Ξενοκράτης.

Τῆτο τὸ ἀξίωμα πρέπει νὰ τὸ ἔχῃν εἰς τὴν ἑξ-
νοῖαν μάλιστα πάντων οἱ νέοι, εἰς τῆς ὁποίας ἡ πο-
λυλογία ἡμπορεῖ νὰ ἔλθῃ τὸσον ἐπιζημιωτέρα, ὅσω
ὀλιγωτέρων σκέψιν συνηθίζῃν νὰ κάμνῃν. Ὁ Ζωών
παρὸς εὖας παιδίον πολύλογον „ἑξὼ τῆτο, εἶπε, δύο
„ὡτὰ ἔχομεν, σῶμα δὲ εὖ, ἵνα πλείω μὲν ἀκῶ-
„μεν, ἥττονα δὲ λέγωμεν.

Δὲν λέγω ὅμως μὲ τῆτο ὅτι οἱ νέοι πρέπει νὰ
εἶναι πάντῃ σιωπηλοί. Διὰ τὴ ἡ δὺκολία τῆ ἐκφρά-
ζεσθαι μὲ ἀκρίβειαν, μὲ τάξιν, καὶ κάποιαν σωμυλίαν
ἀρμόζουσαν τῇ ὑποθέσει, εἶναι προτέρημα ἀξιολογώ-
τατον, καὶ δὲν προσκτᾶται, εἰμὴ ἑξὼ μόνης τῆς ἀσκή-
σεως· ἀλλ' ἐν τῷ γυμνάζεσθαι εἰς τὸ ὀμιλεῖν πρέπει
νὰ συνηθίζῃν ἐν ταύτῃ καὶ νὰ ὀμιλῶν μὲ σκέψεως
νὰ μὴ λέγῃν ἀπεροσκέπτως ὅτι ἔλθῃ εἰς τὴν γλωσ-
σῶπων, νὰ μὴ ἀφίνῃν, καθὼς λέγει ὁ Χίλων,
τὴν

τιὴν γλῶσσαν νὰ πορφέχῃ τῷ νῦ, νὰ ἰξόρην κὴ νὰ
σιωπῶν, ὁπόταν τὸ ἀπαιτῆ ἢ φέρισαις.

Οἱ ἀκροτόμουθοι, κὴ ἀπόσεκτοι νομίζου ὅτι καλύ-
πτου τὸ ἐλάττωμά των ἀνίσως τὸ ὀνομάσου εἰλικρί-
νειαν. Πρέπει ὅμως νὰ διαείλωμεν τιὴν εἰλικρίνειαν
ἀπὸ τιὴν ἀκροτομουθίαν. Ὁ τιμημένος ἀνθρώπος δεῖ
πρέπει ποτὲ νὰ εἰπῆ ψεῦδος, μήτε νὰ ὀμιλήσῃ ἐναν-
τίον τῷ φρονημάτων τῆς ψυχῆς τῆς ἀπαιτεῖ ἢ
εἰλικρίνεια. δεῖ ἀπαιτεῖ ὅμως κὴ νὰ λέγωμεν ἀπε-
εισκέπτως εἰς κάθε φέρισαιν ὅτι ἰξόρομεν, χω-
εἰς καμμίαν συσθλιὼν πρὸς τῆς ἀνθρώπου, πρὸς τὸν
καιρὸν, κὴ πρὸς τὸν τόπον. „ εἰδέποτε ψεῦδος, καὶ εἰ
„ πάντοτε ἀλήθεια, εἶναι ὁ κανὼν τῆς εἰλικρινῆς, κὴ
φρονίμου ἀνθρώπου.